

درس سوم و پنجم (درس چهارم درس آزاد است)

قلمرو زبانی

۱- معانی مختلف واژه‌ی «فضل» را در عبارت‌های زیر بنویسید.

الف) گفتم همانا او را تصوّر شود که مرا در فضل، مرتبه‌ای است زیادت.

ب) و از فضل و رحمت کردگار، جَلَّ جلاله و عَمَّ نواله، ناامید نباید شد که او، تعالی، رحیم است.

۲- جدول زیر را کامل کنید:

واژه	مترادف	هم خانواده
قرض		
فرج		
متدین		
ادیب		

۳- واژه‌های در گذر زمان، دچار تحوّل معنایی می‌شوند؛ برای پی بردن به این موضوع معنای واژه‌های مشخص شده را، با کاربرد امروزی آن‌ها مقایسه کنید.

الف) ما را به نزدیک خویش بازگرفت.

ب) به مجلس وزیر شدیم.

ب) نقش بندیش دلگشا بود و رنگ را نگارین می ریخت.

ج) گرده را بر آورد؛ دم را آویخت؛ پس به جای گردان باز آمد.

۹- برای واژه‌های زیر یک نمونه «مترادف» و یک نمونه «هم خانواده» بنویسید.

واژه	مترادف	هم خانواده
معلم		
مسلخ		

۱۰- در کدام گزینه غلط املائی وجود دارد؟

الف) چون از در رفتیم، گرما به بان و هر که آنجا بودند، همه بر پا خاستند و بایستادند.

ب) چندان که ما در حمام شدیم، هر که در مسلخ گرمابه بود، همه بر پای خواسته بودند و نمی نشستند.

قلمرو ادبی

۱- با توجه به متن زیر، کدام ویژگی مشترک ناصر خسرو و سهراب سپهری دیده می شود؟

چون آن در مک‌ها پیش او نهادم، در ما نگریست، پنداشت که ما دیوانه‌ایم. گفت: بروید که هم اکنون مردم از گره به بیرون می آیند.

ناصر خسرو

زنگ نقاشی بود، دلخواه و روان بود. خشکی نداشت، به جد گرفته نمی شد. خنده در آن روا بود.

سپهری

۲- در عبارت های زیر ، دو کنایه پیدا کنید و معنی نمایید.

الف) اما در بیرنگ اسب حرفی به کارش بود.

ب) کارش نگار نقشه‌ی قالی بود و در آن دستی نازک داشت.

« به شدتی که از روزگار پیش آید، نباید نالید و از فضل و رحمت کردگار، جَلَّ جلاله و عَمَّ نواله نا امید شد که او تعالی و رحیم ست. »

الف) هان مشو نومید چون واقف نه ایی از سرّ غیب / باشد اندر پرده بازی های پنهان غم مخور

ب) چنین است رسم سرای سپنج / به خواهد که مانی بدو در به رنج

۵- استنباط خود را از عبارت زیر بنویسید:

«صاد» هرگز جانوری جز از پهلو نکشید

۶- استنباط خود را از عبارت زیر بنویسید.

نمایش نیم رخ زندگان رازی در برداشت و از سر نیازی بود.

۷- با توجه به متن زیر، وزیر از چه خصلتی برخوردار بود؟

احوال مرا نزد وزیر بازگفت. چون وزیر بشنید، مردی را با اسبی نزدیک من فرستاد که « چنان که هستی برنشین و نزدیک من آی »

۸- با توجه به درس سفر به بصره، ناصر خسرو اهلیت علمی خود را چگونه به وزیر ثابت کرد؟

۹- با توجه به کلاس نقاشی «صاد» چگونه خود را از «مخمصه» نجات داد؟

۱- («صاد» صورتک به رو نداشت) ، یعنی چه؟

۱۱- با توجه به متن زیر، سهراب سپهری از معلّم خود انتقاد می کند یا تحسین می نماید؟

معلّم نقاشی مرا خبر سازید که شاگرد وفادار حقیرت، هر جا به کار صورتگری در می ماند، چاره ی درماندگی به شیوه ی معلّم خود می کند.

۱۲- با توجه به متن، چرا آدم در نقاشی وجود ندارد؟

« در پیچ و تاب عرفانی اسلیمی، آدم چه کاره بود؟ »

۱۳- استنباط خود را از عبارت زیر بنویسید:

اسب از پهلو، اسبی خود را به کمال نشان می دهد.

۱۴- استنباط خود را از عبارت زیر بنویسید:

« اما در بیرنگ اسب حرفی به کارش بود. »

۱۵- از عبارت « لب را به اشاره صورت داد » کدام گزینه دریافت می شود؟

الف) مهارت و سرعت   ب) ضعف و سرعت   ج) توانمندی و دقت

فصل ۳

درس ششم

قلمرو زبانی:

۱- در عبارت زیر، بین کلمات مشخص شده چه رابطه معنایی دیده می شود؟

این قصه، عجب ترین قصه هاست؛ زیرا که در میان دو ضد جمع بود: هم فرقت بود وهم وصلت؛ هم محنت بود، هم شادی؛ هم راحت بود، هم آفت.»

۲- کدام قسمت جمله زیر حذف شده است؟ چگونه به نبود آن پی بردید؟

« نیکو خو ، بهتر هزار بار نیکو رو.»